

KÚRIA

Bhar.II.371/2015/35.szám

A Kúria Budapesten, a 2015. június 11. és június 18. napján megtartott nyilvános ülések alapján meghozta és 2015. június 18. napján kihirdette a következő

í t é l e t e t:

A vezető beosztású hivatalos személy által kötelességszegéssel üzletszerűen, bünszövetségben elkövetett vesztegetés büntette és más bűncselekmények miatt indított büntetőügyben a rendű vádlott és védője, a XIX. rendű, a CXLVII. rendű, a CXLVIII. rendű, a CXLIX. rendű, a CL. rendű, a CLI. rendű, a CLII. rendű, a CLIII. rendű, a CLIV. rendű, a CLV. rendű, a CLX. rendű és a CLXI. rendű vádlottak védői másodfellebbezése alapján eljárva

a Miskolci Törvényszék 5.B.1318/2009/2000. számú elsőfokú és a Debreceni Ítéltábla, mint másodfokú bíróság Bf.I.475/2013/233. számú másodfokú ítéletét a XVIII. rendű, a XIX. rendű, a CLXVII. rendű, a CLVIII. rendű, a CXLIX. rendű, a CL. rendű, a CLI. rendű, a CLII. rendű, a CLIII. rendű, a CLIV. rendű, a CLV. rendű, a CLX. rendű és a CLXI. rendű vádlottak tekintetében felülbírálv

a másodfokú ítélet a XIX. rendű vádlottat érintő rendelkezéseit hatályon kívül helyezi és a vádlottal szemben 27 rb. gondatlanságból elkövetett közokirat-hamisítás vétsége [1978. évi IV. tv. 274.§ (1) bek. c) pont, (3) bek.] miatt folyamatban lévő büntetőeljárást megszünteti. Az e vádlott vonatkozásában felmerült 400.000 (négy százezer) forint elsőfokú, 50.000 (ötvenezer) forint másodfokú és 7.144 (hétezer-egyszáznegyvennégy) forint harmadfokú bűnügyi költséget az állam viseli.

A másodfokú ítéletet a CXLVII. rendű, a CXLVIII. rendű, a CXLIX. rendű, a CL. rendű, a CLI. rendű, a CLII. rendű, a CLIII. rendű, a CLIV. rendű, a CLV. rendű, a CLX. rendű és a CLXI. rendű vádlottak tekintetében annyiban változtatja meg, hogy csalás büntetteként, illetve csalás büntette kísérleteként értékelt cselekményeiket

a CXLVII. rendű vádlott esetében 1 rb. társtettesként elkövetett költségvetési csalás büntette kísérletének [Btk.396.§ (1) bek., (2) bek. a) pont],

a CXLVIII. rendű vádlott esetében 1 rb. társtettesként elkövetett költségvetési csalás büntette kísérletének [Btk. 396.§ (1) bek.,

(2) bek. a) pont],

a CXLIX. rendű vádlott esetében 1 rb. társtettesként elkövetett költségvetési csalás büntette kísérletének [Btk. 396.§ (1) bek., (2) bek. a) pont],

a CL. rendű vádlott esetében 1 rb. társtettesként elkövetett költségvetési csalás büntette kísérletének [Btk.396.§ (1) bek., (2) bek. a) pont],

a CLI. rendű vádlott esetében 1 rb. társtettesként elkövetett költségvetési csalás büntette kísérletének [Btk. 396.§ (1) bek., (2) bek. a) pont],

a CLII. rendű vádlott esetében 1 rb. társtettesként elkövetett költségvetési csalás büntette kísérletének [Btk. 396.§ (1) bek., (2) bek. a) pont],

a CLIII. rendű vádlott esetében 1 rb. társtettesként elkövetett költségvetési csalás büntette kísérletének [Btk. 396.§ (1) bek., (2) bek. a) pont],

a CLIV. rendű vádlott esetében 1 rb. társtettesként elkövetett költségvetési csalás büntette kísérletének [Btk.396.§ (1) bek., (2) bek. a) pont],

a CLV. rendű vádlott esetében 1 rb. költségvetési csalás büntettének [Btk.396.§ (1) bek., (2) bek. a) pont],

a CLX. rendű vádlott esetében 1 rb. társtettesként elkövetett költségvetési csalás büntettének [Btk. 396.§ (1) bek., (2) bek. a) pont],

a CLI. rendű vádlott esetében 1 rb. társtettesként elkövetett költségvetési csalás büntettének [Btk. 396.§ (1) bek., (2) bek. a) pont]

minősíti.

A másodfokú ítélet e vádlottakat érintő további rendelkezéseit és a XVIII. rendű vádlottat érintő valamennyi rendelkezést helybenhagyja.

Kötelezi a CXLVII. rendű, a CXLVIII. rendű és a CXLIX. rendű vádlottakat egyénenként 7.144 (hétezer-egyszáznegyvennégy) forint, a CL. rendű, a CLI. rendű, a CLII. rendű és a CLIII. rendű vádlottakat egyénenként 1.985 (ezer-kilencszáznolcvanöt) forint, a CLIV. rendű, a CLV. rendű, a CLX. rendű és a CLXI. rendű vádlottakat egyénenként 5.625 (ötezer-hatszázhuszonöt) forint

harmadfokú eljárásban felmerült bűnügyi költség megfizetésére.

I n d o k o l á s

A Miskolci Törvényszék a 2012. április 3. napján megtartott tárgyaláson kihirdetett elsőfokú ítéletében a harmadfokú eljárásban érintett valamennyi vádlottra vonatkozó összes vádpont tekintetében felmentő rendelkezést hozott.

Ekként felmentette:

- a XVIII.r. vádlottat az ellene bűnsegédként folytatólagosan bűnszövetségben, üzletszerűen elkövetett különösen nagy kárt okozó csalás büntette (1978. évi IV. tv. - a továbbiakban korábbi Btk. - 318.§ (1) bek., (2) bek. ac) pont, (7) bek. b) pont és 11 rb. - 3 esetben folytatólagosan elkövetett - közokirat-hamisítás büntette (korábbi Btk.274.§ (1) bek. c) pont);
- a XIX.r. vádlottat az ellene 2 rb. bűnsegédként folytatólagosan bűnszövetségben, üzletszerűen elkövetett különösen nagy kárt okozó csalás büntette (korábbi Btk.318.§ (1) bek., (2) bek. ac) pont, (7) bek. b) pont), 2 rb. bűnsegédként, folytatólagosan üzletszerűen elkövetett jelentős kárt okozó csalás büntette, részben annak kísérlete (korábbi Btk.318.§ (1) bek., (2) bek. ac) pont, (6) bek. b) pont), 2 rb. bűnsegédként, bűnszövetségben elkövetett jelentős kárt okozó csalás büntette (korábbi Btk.318.§ (1) bek., (2) bek. a) pont, (6) bek. b) pont) és 20 rb. közokirat-hamisítás büntette (korábbi Btk.274.§ (1) bek. c) pont)
- a CXLVII.r. vádlottat az ellene társtettesként elkövetett jelentős kárt okozó csalás büntettének kísérlete (korábbi Btk.318.§ (1) bek., (5) bek. a) pont);
- a CXLVIII.r. vádlottat az ellene társtettesként elkövetett jelentős kárt okozó csalás büntettének kísérlete (korábbi Btk.318.§ (1) bek., (5) bek. a) pont);
- a CXLIX.r. vádlottat az ellene társtettesként elkövetett jelentős kárt okozó csalás büntettének kísérlete (korábbi Btk.318.§ (1) bek., (5) bek. a) pont);
- a CL.r. vádlottat az ellene társtettesként elkövetett jelentős kárt okozó csalás büntettének kísérlete (korábbi Btk.318.§ (1) bek., (5) bek. a) pont);
- a CLI.r. vádlottat az ellene társtettesként elkövetett jelentős kárt okozó csalás büntettének kísérlete (korábbi Btk.318.§ (1) bek., (5) bek. a) pont);
- a CLII.r. vádlottat az ellene társtettesként elkövetett jelentős kárt okozó csalás büntettének kísérlete (korábbi Btk.318.§ (1) bek., (5) bek. a) pont);
- a CLIII.r. vádlottat az ellene társtettesként elkövetett jelentős kárt okozó csalás büntettének kísérlete (korábbi Btk.318.§ (1) bek., (5) bek. a) pont);

- a CLIV.r. vádlottat az ellene társtettesként elkövetett jelentős kárt okozó csalás büntettének kísérlete (korábbi Btk.318.§ (1) bek., (5) bek. a) pont);
- a CLV.r. vádlottat az ellene társtettesként elkövetett jelentős kárt okozó csalás büntette, részben annak kísérlete (korábbi Btk.318.§ (1) bek., (5) bek. a) pont);
- a CLX.r. vádlottat az ellene társtettesként elkövetett jelentős kárt okozó csalás büntette, részben annak kísérlete (korábbi Btk.318.§ (1) bek., (5) bek. a) pont);
- a CLXI.r. vádlottat az ellene társtettesként elkövetett jelentős kárt okozó csalás büntette, részben annak kísérlete (korábbi Btk.318.§ (1) bek., (5) bek. a) pont)

miatt emelt vád alól felmentette.

- . -

Az e vádlottak tekintetében az ügyész által a felmentéseket sérelmezve a vádlottak bűnösségének megállapítását és büntetés kiszabását célozva bejelentett fellebbezés alapján másodfokon eljáró Debreceni Ítéltábla a 2014. április 1. napján megtartott nyilvános ülésen kihirdetett Bf.I.475/2013/233. számú ítéletében az e vádlottakat érintő felmentő rendelkezéseket megváltoztatta és a vádlottakat az alábbiak szerint marasztalta:

- a XVIII.r. vádlottat bűnösnek mondta ki 15 rb. gondatlanságból elkövetett közokirat-hamisítás vétségében (korábbi Btk.274.§ (1) bek. c) pont, (3) bek.) amiért őt halmazati büntetésül 300 napi tétel pénzbüntetésre ítélte, egynapi tétel összegét 1000 forintban állapította meg, a kiszabott pénzbüntetés összege így 300.000 forint;

- a XIX.r. vádlottat bűnösnek mondta ki 27 rb. gondatlanságból elkövetett közokirat-hamisítás vétségében (korábbi Btk.274.§ (1) bek. c) pont, (3) bek.) amiért őt halmazati büntetésül 400 napi tétel pénzbüntetésre ítélte, az egynapi tétel összegét 1000 forintban állapította meg, a pénzbüntetés összege így 400.000 forint;

- a CXLVII.r. vádlottat bűnösnek mondta ki társtettesként elkövetett csalás büntettének kísérletében (2012. évi C. tv. - a továbbiakban Btk. - 373.§ (1) bek., (3) bek. a) pont) és társtettesként elkövetett hamis magánokirat felhasználása vétségében (Btk.345.§), a vádlottat ezért megrovásban részesítette;
- a CXLVIII.r. vádlottat bűnösnek mondta ki társtettesként elkövetett csalás büntettének kísérletében (Btk. 373.§ (1) bek., (3) bek. a) pont) és társtettesként elkövetett hamis magánokirat felhasználása vétségében (Btk.345.§), a vádlottat ezért megrovásban részesítette;

- a CXLIX.r. vádlottat bűnösnek mondta ki társtettesként elkövetett csalás bűntettének kísérletében (Btk. 373.§ (1) bek., (3) bek. a) pont) és társtettesként elkövetett hamis magánokirat felhasználása vétségében (Btk.345.§), a vádlottat ezért megrovásban részesítette;

- a CL.r. vádlottat bűnösnek mondta ki társtettesként elkövetett csalás bűntettének kísérletében (Btk.373.§ (1) bek., (3) bek. a) pont) és társtettesként elkövetett hamis magánokirat felhasználása vétségében (Btk.345.§), a vádlottat ezért megrovásban részesítette;

- a CLI.r. vádlottat bűnösnek mondta ki társtettesként elkövetett csalás bűntettének kísérletében (Btk.373.§ (1) bek., (3) bek. a) pont) és társtettesként elkövetett hamis magánokirat felhasználása vétségében (Btk.345.§), a vádlottat ezért megrovásban részesítette;

- a CLII.r. vádlottat bűnösnek mondta ki társtettesként elkövetett csalás bűntettének kísérletében (Btk.373.§ (1) bek., (3) bek. a) pont) és társtettesként elkövetett hamis magánokirat felhasználása vétségében (Btk.345.§), a vádlottat ezért megrovásban részesítette;

a CLIII.r. vádlottat bűnösnek mondta ki társtettesként elkövetett csalás bűntettének kísérletében (Btk.373.§ (1) bek., (3) bek. a) pont) és társtettesként elkövetett hamis magánokirat felhasználása vétségében (Btk.345.§), a vádlottat ezért megrovásban részesítette;

a CLIV.r. vádlottat bűnösnek mondta ki társtettesként elkövetett csalás bűntettének kísérletében (Btk.373.§ (1) bek., (3) bek. a) pont) és társtettesként elkövetett hamis magánokirat felhasználása vétségében (Btk.345.§), a vádlottat ezért megrovásban részesítette;

a CLV.r. vádlottat bűnösnek mondta ki csalás bűntettében (Btk.373.§ (1) bek., (3) bek. a) pont) és hamis magánokirat felhasználása vétségében (Btk.345.§), ezért őt megrovásban részesítette;

a CLX.r. vádlottat bűnösnek mondta ki társtettesként elkövetett csalás bűntettében (Btk.373.§ (1) bek., (3) bek. a) pont) és társtettesként elkövetett hamis magánokirat felhasználása vétségében (Btk.345.§), ezért őt megrovásban részesítette;

a CLXI.r. vádlottat bűnösnek mondta ki társtettesként elkövetett csalás bűntettében (Btk.373.§ (1) bek., (3) bek. a) pont) és társtettesként elkövetett hamis magánokirat felhasználása vétségében (Btk.345.§), ezért őt megrovásban részesítette.

Az ítélőtábla ezen túlmenően a marasztaláshoz kapcsolódóan kötelezte a vádlottakat bünygyi költség viselésére, egyebekben pedig az elsőfokú bíróság ítéletét e vádlottakat érintően helybenhagyta.

A Debreceni Ítéltábla másodfokú ítélete ellen a XVIII.r. vádlott védője, a XIX.r. vádlott védője, valamint CXLVII.r., a CXLVIII.r., a CXLIX.r. a CL.r., a CLI.r., a CLII.r., a CLIII.r., a CLIV.r., a CLV.r., a CLX.r., a CLXI.r. vádlottak védője felmentésért jelentettek be fellebbezést.

A Legfőbb Ügyészség BF.2449/2011/6. számú átiratában a védelmi fellebbezéseket nem tartotta alaposnak. Az átiratban kifejtettek szerint az első- és a másodfokú eljárás lefolytatására az alapvető perrendi szabályok megtartásával került sor, a másodfokon eljáró Debreceni Ítéltábla által kismértékben helyesbített tényállás megalapozott és abból a fellebbezéssel érintett vádlottak bűnösségére vont következtetés okszerű, a Btk.2.§-ának alkalmazásával eszközölt minősítés a csalás bűncselekménye kivételével törvényes.

A csalásként értékelt cselekmények tekintetében a Legfőbb Ügyészség rámutatott arra, hogy a költségvetési csalás tényállásának megalkotásakor a 2011. évi LXIII. tv. e bűncselekmény tényállásába vonta a korábbi jogosulatlan gazdasági előny megszerzését, az Európai Községek pénzügyi érdekeinek megsértését, ill. a csalás minden olyan esetét, amely a költségvetés sérelmével jár. A költségvetésből származó pénzeszközöknek a jóváhagyott céltól eltérő felhasználása akár valótlan tartalmú nyilatkozat megtételével vagy valótlan tartalmú hamis, illetőleg hamis okirat felhasználásával történik, a Btk.396.§ c) pontjában meghatározott költségvetési csalás tényállási elemeit meríti ki. CXLVII.r., CXLVIII.r., a CXLIX.r., CL.r., CLI.r., XLIII.r., CLIV.r., CLV.r., CLX.r. és CLXI.r. vádlottak cselekménye a hátrányokozás mértékére tekintettel a Btk.396.§ (1) bekezdésének c) pontjában meghatározott és a (3) bekezdés a) pontja szerint minősülő és büntetendő jelentős vagyoni hátrányt okozó költségvetési csalás büntetnének, illetve kísérletének minősítendő.

A feltárt bűnösségi körülményekkel a Legfőbb Ügyészség egyetértett és a másodfellebbezéssel érintett vádlottakkal szemben alkalmazott büntetést, illetőleg intézkedést méltányosnak tartotta. Minderre tekintettel a csalásként értékelt cselekmények minősítésének megváltoztatását, egyebekben viszont valamennyi érintett vádlott tekintetében a másodfokú ítélet helybenhagyását indítványozta.

- . -

A Be.386.§ (1) bekezdés a) pontja értelmében a másodfokú bíróság ítélete ellen - egyebek mellett - fellebbezésnek van helye a harmadfokú bírósághoz, ha a másodfokú bíróság a büntetőjog szabályainak megsértésével olyan vádlott bűnösségét állapította meg, akit az elsőfokú bíróság felmentett.

A Miskolci Törvényszék elsőfokú ítéletében a XVIII.r., XIX.r., a CXLVII.r., a CXLVIII.r., CXLIX.r., a CL.r., a CLI.r., a CLII.r., a CLIII.r., a CLIV.r., a CLV.r., a CLX.r. és a CLXI.r. vádlottak tekintetében teljes körűen felmentő rendelkezést hozott. A Debreceni Ítéltábla másodfokú ítéletében e vádlottak bűnösségét megállapította, ekként ítélete ellen törvényesen biztosított fellebbezési lehetőséget, a kizárólag védelmi oldalról bejelentett fellebbezések valamennyi esetben joghatályosak.

A fellebbezéssel érintett vádlottak közül a XIX.r. vádlott az iratok harmadfokú bíróságra érkezését követő időpontban, 2015. február 25. napján meghalt (a Kúria által beszerzett halotti anyakönyvi kivonat adata). A Be.399.§ (1) bekezdése értelmében a harmadfokú bíróság a másodfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezi és az eljárást megszünteti a 373.§ (1) bekezdés I. pontjában meghatározott esetekben. A Be.373.§ (1) bekezdés a) pontja értelmében a másodfokú bíróság hatályon kívül helyezi az elsőfokú bíróság ítéletét és az eljárást megszünteti - egyebek mellett - a vádlott halála esetén.

A Kúria e törvényi rendelkezések alapján a Debreceni Ítéltábla másodfokú ítéletének a XIX.r. vádlottat érintő rendelkezéseit hatályon kívül helyezte, és a vádlottal szemben 27 rb. gondatlanságból elkövetett közokirat-hamisítás vétsége (korábbi Btk.274.§ (1) bek. c) pont, (3) bek.) miatt folyamatban lévő büntetőeljárást megszüntette. Az e vádlott vonatkozásában az elsőfokú, másodfokú és harmadfokú eljárásban felmerült bűnügyi költséget a Be.339.§ (1) bekezdésében írtak értelmében az állam viseli.

A joghatályosan bejelentett fellebbezések alapján, a XIX.r. vádlottal szembeni eljárás megszüntetését követően a Kúria a további fellebbezéssel érintett vádlottak tekintetében a Be.387.§ (1) bekezdése alapján a fellebbezéssel megtámadott másodfokú ítéletet és az azt megelőző első- és másodfokú bírósági eljárást teljes körűen felülbírált abból a szempontból is, hogy az eljárási szabályokat az elsőfokú, illetőleg a másodfokú bírósági eljárásban megtartották-e, valamint hogy a másodfokú ítélet megalapozott-e. Felülbírálata emellett kiterjedt a Be.387.§ (4) bekezdésében meghatározott kérdésekre is.

A Kúria a védelmi oldalról bejelentett fellebbezéseket a Be.393-394.§-ai szerint nyilvános ülésen bírálta el. A nyilvános ülés megtartását megelőzően a XVIII.r. vádlott meghatalmazott védője fellebbezését a Be.367/A.§ (4) bekezdése előírása ellenére írásban nem indokolta meg. A további vádlottak kirendelt védőjének kirendelése a másodfokú eljárás befejezését követően megszűnt, részükre a Kúria rendelt ki védőket, akik a védelmi oldalról

bejelentett fellebbezéseket írásban előzetesen megindokolták.

A fellebbezési indokolások közös lényege szerint a másodfokú bíróság jogi álláspontjával szemben az első fokon eljáró bíróságé a helytálló, az ún. építtető vádlottak tényleges építési és költözési szándékára figyelemmel bűnösségük megállapítására nem kerülhetett volna sor. A védők hangsúlyozták, hogy a vádlottak az ügyintézésben ténylegesen nem jártak el, a további ún. építési vállalkozó vádlott-társak intéztek mindent, és az esetlegesen valótlan adatokat is ők szolgáltatták, e személyek tevékenységéért pedig védenek nem tartozhatnak felelősséggel. A kormányrendeletben foglalt cél megvalósult, ugyanakkor az önerő hiánya pusztán a Bank Nyrt. üzletszabályzata és egyéb dokumentumai alapján nem róható fel. A védők erre tekintettel védenek felmentését indítványozták.

A Kúria nyilvános ülésén a XVIII.r. vádlott meghatalmazott védője felszólalásában ugyancsak a Miskolci Törvényszék elsőfokú ítéletének jogi álláspontjával értett egyet. Hangsúlyozta, hogy az adásvételi szerződés aláírása esetén önmagában az a körülmény, hogy az aláírás nem a névviselőtől származik, nem jelenti azt, hogy a szerződő félnek ne lenne tulajdonszerzés a szándéka. Emellett a XVIII.r. vádlott az adásvételi szerződések előkészítésénél meggyőződött arról, hogy a szerződés a szerződő felek akaratát tükrözi. Egyetértett azzal, hogy pusztán formai hiba történ, ami bűncselekmény megállapítását nem alapozza meg, ekként védenek felmentését indítványozta. Másodlagosan a kiszabott büntetés enyhítésére is indítványt tett, a pénzbüntetés napi tételei számát és összegét is eltúlzottnak tartva.

A nyilvános ülésen a további vádlottak védői a fellebbezésük írásbeli indokolásában kifejtettekkel egyező tartalommal szóltak fel.

A legfőbb ügyész képviselője felszólalásában a védői fellebbezésekben foglaltakra is észrevételt téve írásban előterjesztett indítványukat mindenben fenntartotta, továbbra is a csalásként értékelt cselekmények minősítésének megváltoztatását, egyebekben viszont a másodfokú ítélet helybenhagyását indítványozta.

Felülbírálati körében a Kúria sem olyan eljárási szabálysértést, sem olyan megalapozatlansági hibát nem észlelt, amely a támadott határozatok hatályon kívül helyezéséhez kellett volna vezessen, a támadott határozat érdemi felülbírálatának akadályát ezért nem látta.

Eljárásában sem az elsőfokú, sem a másodfokú bíróság nem vétett a Be.373.§ (1) bekezdésének esetköreibe eső olyan ún. abszolút eljárási szabálysértést, mely hatályon kívül helyezési okként

szabályozott. Az elsőfokú ítéletben rögzített tényállás pedig a másodfokú ítéletben eszközölt korrekciókkal kellően megalapozott, a Be.351.§ (2) bekezdésében foglalt megalapozatlansági hibákban nem szenved.

Az eljárási szabálysértések kérdéskörét, ill. a másodfokú ítélet megalapozottságát illetően a Kúria részletesebb fejtegetésekbe nem bocsátkozik, mivel e körben a másodfokú ítéletet a másodfellebbezésekben támadás nem érte, emellett az ítélet megalapozottságát érintően rögzíthető az is, hogy az ügy főbb történései az eljárás korábbi szakaszában sem voltak lényegesen vitatottak, és a fellebbezési támadások is a tényállás megállapítását követő bírósági tevékenységre vonatkozóak, elsősorban jogkérdéseket érintenek.

A fellebbezéssel érintett vádlottak két csoportba oszthatók. A másodfokú bíróság szóhasználatában „ügyvéd foglalkozású vádlottak” voltak a XVIII.r. és a XIX.r. vádlottak (akik közül a XIX.r. vádlottal szembeni eljárás megszüntetését követően a felülbírálat csak a XVIII.r. vádlottat érinti), míg a további fellebbezéssel érintett valamennyi vádlottra vonatkozó az „építettő vádlottak” megjelölés. A Kúria a továbbiakban - ellenkező megjelölés hiányában - „építettő vádlottak”-on a korábbiakban megjelölt a XVIII.r. vádlotton és a XIX.r. vádlotton kívüli valamennyi vádlottat érti.

A Miskolci Törvényszék elsőfokú ítéletében a XVIII.r. vádlottat az ellene csalás büntette és több rendbeli közokirat-hamisítás büntette miatt vád alól felmentette. A Debreceni Ítéltábla másodfokú ítéletében a csalás büntette vonatkozásában hozott felmentő rendelkezést helybenhagyta, ugyanakkor a közokirat-hamisításokat érintő rendelkezéseket megváltoztatta, és a vádlottat 15 rb. gondatlanságból elkövetett közokirat-hamisítás vétsége miatt marasztalta el.

A Be.387.§ (2) bekezdése értelmében, ha a másodfokú bíróság ítélete több bűncselekményről rendelkezett, a fellebbezés folytán a harmadfokú bíróság az ítélet minden rendelkezését felülbírálja, kivéve a másodfokú bíróság által az elsőfokú bíróság ítéletének felmentő vagy eljárást megszüntető rendelkezését helybenhagyó részét. E törvényi rendelkezésre figyelem a Kúria felülbírálata a csalás vonatkozásában hozott felmentő rendelkezést nem érintette.

A XVIII.r. vádlott közokirat-hamisítási cselekményeit illetően a másodfokon eljáró Debreceni Ítéltábla helyesen ismerte fel a vádlott tevékenységének e bűncselekmény szempontjából releváns mozzanatait, vagyis, hogy a vádlott általi ügyvédi ellenjegyzés és aláírás az adásvételi szerződésekre anélkül került, hogy a szerződést a vevők az ügyvéd előtt írták volna alá, vagy az adásvételi szerződésen szereplő aláírást az ügyvéd előtt

sajátjukként ismerték volna el. A későbbiekben az érintett valamennyi adásvételi szerződést a vevő helyén - legalább egy személyt érintően - nem a névtulajdonos írta alá, az ekként hamis névaláírású adásvételi szerződések és ebből fakadóan hamis magánokiratok a benyújtással felhasználásra kerültek, és azok alapján az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzés történt.

A cselekmény jogi értékeléséhez szükséges jogszabályi háttérrel a másodfokú bíróság ítéletében kellően felvázolta. A másodfokú bíróság által kimutatott fegyelmi vétség megvalósulását védelmi oldalról sem vitatták, emellett nem fogadható el az a védekezés, hogy pusztán formai hiba történt, elsődlegesen arra hivatkozással, hogy a szerződésben vevőként megjelölt személyeknek ténylegesen vételi szándékuk volt és az eljáró ügyvéd az adásvételi szerződések előkészítésénél a felek szerződési akaratáról előzetesen meggyőződött. A szerződést aláíró személye a szerződés lényeges eleme, az utóbbi hivatkozás pedig az elfogadott tényállás tükrében már csak azért sem helytálló, mivel a vevők az ügyvéddel nem is találkoztak, az adásvételi szerződések ellenjegyzésénél kizárólag a meghatalmazás nélkül eljáró vádlott-társuk volt jelen.

A tényállásból kitűnően a XVIII.r. vádlottnak az ellenjegyzéskor és a későbbiekben sem volt tudomása arról, hogy az adásvételi szerződéseket a jövőben nem a névtulajdonos írja alá, de semmiképp sem vonható kétségbe a másodfokú bíróságnak az a megállapítása, hogy kellő körültekintés mellett magatartása esetleges következményeit látnia kellett volna, ezért a későbbi hamis névaláírásra, az adásvételi szerződések benyújtására, majd az ingatlan-nyilvántartásba történt bejegyzésre figyelemmel a bekövetkezett eredményre vonatkozóan gondatlansága megállapítható. A vádlott bűnösségének megállapítása ezért a büntető anyagi jog szabályaival összhangban álló, a vádlott felmentésére a Kúria sem látott lehetőséget.

A XVIII.r. vádlott cselekményeinek minősítése ugyancsak kifogástalan. Maradéktalanul helytállóak a büntetőtörvény időbeli hatályával kapcsolatban kifejtettek, a korábbi Btk. a 274.§ (3) bekezdésében a vádlottnak felrótt cselekményt pénzbüntetéssel fenyegette, ezért e törvény alkalmazása indokoltan történt. Helytálló a cselekmények rendbelisége elvi alapjának meghatározása is: a rendbeliséget az ingatlan-nyilvántartásba történt hamis bejegyzések száma határozza meg, amiből következően amennyiben egy ingatlan vonatkozásában egymást követően több adásvételi szerződés is készült és egymást követően több bejegyzésre is sor került, a cselekmények rendbeliségét a bejegyzések számához kellett igazítani. E kört érintően a másodfokú ítéletben egyetlen elírás szorul helyesbítésre: a másodfokú ítélet 230. oldalán az okiratok számának megjelölésekor a XVIII.r. vádlott esetében az I/12. tényállási pont az egy, illetve két okirat által érintett

tényállási pontoknál is szerepel. E tényállási pont az első esetben, tehát az egy okirattal érintett tényállási pontoknál mellőzendő, mivel a történeíssor leírása két okiratot érint, ugyanakkor az egy okirattal érintett tényállási pontok körében szerepeltetendő a I/31. számú tényállási pont, amely a másodfokú ítélet 203. oldalán szereplő megjelölésekből kimaradt. E helyesbítéssel helytálló a 15 rb. cselekményre utalás.

A XVIII.r. vádlott esetében az enyhítésre irányuló fellebbezés sem alapos. A Debreceni Ítéltőábla e vádlott tekintetében a bűnösségi körülményeket súlyuknak megfelelően értékelte és arányos büntetést szabott ki, a Kúria ezért az alkalmazott jogkövetkezmény enyhítésére irányuló fellebbezésnek sem adott helyt.

A Miskolci Törvényszék elsőfokú ítéletében a CXLVII.r., a CXLVIII.r., a CXLIX.r., a CL.r., a CLI.r., a CLII.r., a CLIII.r., a CLIV.r., a CLV.r., a CLX.r. és a CLXI.r. vádlottat (tehát az építettő vádlottakat) az ellenük társtettesként elkövetett jelentős kárt okozó csalás bűntettének kísérlete, ill. annak befejezett alakzata miatt emelt vád alól felmentette. A másodfokon eljáró Debreceni Ítéltőábla e felmentő rendelkezéseket megváltoztatva az építettő vádlottak bűnösségét megállapította, és őket megrovásban részesítette. E vádlottak tekintetében tehát a Be.387.§ (2) bekezdésében meghatározott, a felülbírálat terjedelmét korlátozó rendelkezés nem érvényesült, a felülbírálat terjedelmére a Be.387.§ (1) bekezdése volt irányadó.

A csalás bűncselekménye vonatkozásában az első- és a másodfokú bíróság eltérő jogi álláspontja abból fakadt, hogy a történeísek eltérő mozzanatait tekintették meghatározónak e bűncselekmény megvalósulása szempontjából.

Az elsőfokú bíróság minden olyan - másodfellebbezéssel egyébként nem érintett - építettő vádlottat elmarasztalt csalás miatt, akinek valós építési, költözési szándéka nem volt, a kedvezményt eladta, ezzel szemben a valós költözési szándékkal bíró valamennyi vádlottat felmentette, ekként az építettők építési, költözési szándékát tekintette a csalás megállapításához szükséges megtévesztés szempontjából relevánsnak.

Az elsőfokú bíróság ezzel kapcsolatos álláspontja azonban téves volt. Mindenben helyes érveléssel mutatta ki a másodfokon eljáró Debreceni Ítéltőábla, hogy e szándék nem perdöntő, törvényes álláspont kialakítása csak további szempontok figyelembevétele mellett lehetséges.

Helyesen ismerte fel az ítéltőábla, hogy a lakáscélú állami támogatásokról szóló 12/2001. (I.31.) Korm. rendelettel szabályozott lakásépítési kedvezmény nyújtásának előfeltételeit

meghatározták a másodfokú ítéletben részletesen ismertetett rendelkezések, amelyekből következően a kedvezményt igénylő építtetőnek bizonyos fokú önerővel kellett rendelkeznie, márpedig ilyenrel az építtető vádlottak egyike sem rendelkezett. A tényállásban foglaltak szerint a támogatási szerződés aláírásakor az építtető vádlottak önerő meglétéről nyilatkoztak, noha tisztában voltak azzal, hogy ilyenrel nem rendelkeztek. Önerő hiányában a kedvezmény nem lehetett volna igényelhető, a lakásépítési támogatás nem lehetett volna engedélyezhető, ekként e vádlottak jogtalan haszonszerzési célzata megállapítható. Ugyanakkor a megtévesztés hiányában a folyósításra nem kerülhetett volna sor, ekként a megtévesztéssel oksági kapcsolatban a kár bekövetkezése is megállapítható.

Egyébként helytálló jogi álláspontja indokolása körében a másodfokú bíróság hivatkozott a BH 2006.243 számon közzétett eseti döntésre és annak tartalmára. Ezzel kapcsolatos fejtegetéseit a Kúria mellőzi, mivel a Legfelsőbb Bíróság 3/2009. számú büntető jogegységi határozatában a másodfokú ítélet 123. oldalán kifejtettekkel ellentétesen foglalt állást. (Az ügy érdemi megítélése szempontjából e mellőzésnek jelentősége nincs, mivel a jelen eljárás tárgyát nem visszterhes hitelfeltétel, hanem ellenszolgáltatás nélküli támogatás igénybevétele képezi.)

Rá kell mutatni arra is, hogy a 3/2009. számú büntető jogegységi határozat, bár kötelező erővel a hitel megszerzése érdekében a piaci alapú kölcsön folyósításának feltételei jelentőségével foglalkozik, indokolása körében helyeslően utalt a BH 2001.160 számon közzétett eseti döntésben foglaltakra, mely szerint megvalósítja a csalás büntettét, aki a lakásépítési kedvezmény igénybevételekor a folyósításhoz előfeltételül megkívánt saját erő megléte tekintetében a pénzügyintézetet megtéveszti, és a kedvezmény felvételével a pénzügyintézetnek kárt okoz. A jogegységi határozat ismerteti az eseti döntés alapjául szolgáló tényállás lényegét, mely alapjaiban jelen tényállással megegyező. Utalt arra, hogy a lakásépítési kedvezmény (szociálpolitikai támogatás) nem piaci alapú hitel (kölcsön), hanem az állam által biztosított olyan nem gazdasági jellegű és vissza nem térítendő pénzügyi támogatás, amelynek a jogosulatlan igénybevétele esetén a csalás megállapítható. A jogegységi határozat kiemeli, hogy a csalás tényállásában szereplő megtévesztés körében annak van meghatározó jelentősége, hogy a megtévesztés a sértettet ingyenes (illetve részben ingyenes), vagy visszterhes jogügylet megtételére indítja-e. Amíg ugyanis ingyenesség vagy részben ingyenesség esetén releváns az, hogy milyen indítékból adta azt a sértett, ez az indok, illetve cél a visszterhes jogügylet esetén közömbös. Visszterhesség esetén, mivel egyenlően kétoldalú kötelelem keletkezik, szolgáltatások állnak egymással szemben, nem beszélhetünk sem jogtalan haszonszerzési célzatról, sem

károkozásról. A bank rendes működése során kihelyezett hitel (kölcsön-) szerződés keretében a bank alapfunkcióját teljesíti, az általa kihelyezett pénzösszeg kárnak nem tekinthető. Ugyanakkor a banktól kicsalt pénz valóban kárként jelentkezik, a bank az ilyen „kicsalt” pénzt is nyilvánvalóan igyekszik visszaszerezni, ám a csalással, mint „bűncselekménnyel okozott kár”-nak a megtérítésére más szabályok vonatkoznak.

A jogegységi határozatban is hivatkozott BH 2001/160. számon közzétett eseti döntés a jelenleg elbírált esetet megelőzően került közzétételre és - bár címében pontatlanul kölcsön összeg jogtalan felvételéről ír - egyértelműen rögzíti a lakásépítési kedvezmény igénybevétele tekintetében, hogy az előfeltételek megléte tekintetében kifejtett megtévesztő magatartás a csalás megállapításának alapját képezi.

A Kúria a Debreceni Ítéltáblának a csalás bűncselekménye megvalósulásával kapcsolatban kialakított álláspontját a BH 2006.243 számú eseti döntésre utalás mellőzésével, a 3/2009. számú büntető jogegységi határozatban kifejtettek nyomatékos felhívásával és a másodfokú bíróság által is említett BH 2001.160 számú eseti döntésben kifejtettek ismertetésével tekintette irányadónak.

A Kúria a kifejtettekre figyelemmel nem értett egyet az elsőfokú bíróság jogi álláspontját helyeslő, az építtető vádlottak költözési szándékának valóságát ügydöntőnek tekintő védelmi álláspontokkal. Nem elfogadható az a védelmi hivatkozás sem, hogy a lakás felépülésével a kormányrendeletben foglalt cél megvalósul, hiszen a támogatott személyek lakáshoz jutnak állami segítségnyújtással. Az ellenszolgáltatás nélkül támogatást nyújtó ugyanis saját maga határozhatja meg a támogatni szándékozott kört, az e körön kívüli megtévesztő magatartása ezért büntetőjogi következményekkel is járhat. Nem elfogadható az a védelmi hivatkozás sem, mely szerint a Debreceni ítéltábla kizárólag a bank üzletszabályával és egyéb dokumentumaiból vezette le a saját erő meglétének szükségét, hiszen a másodfokú ítélet szövegezésében - és kiemelésekkel - ismerteti a 12/2001. (I.31.) kormányrendelet 1.§ (3) bekezdését, 4. §-át, 25.§ (6) bekezdés j) pontját, 18.§ (1) bekezdését, 19.§ (1) bekezdését (másodfokú ítélet 115-117. oldala), melyek egybevetése a saját erő meglétének szükségét kétségtelenné teszi. Ugyanakkor a Kúria egyetértett azzal az ítéleti megállapítással is, hogy az építtető vádlottak ennek szükségével tisztában voltak a támogatási szerződés aláírásakor és annak meglétét szándékoltan állították.

Mindezek alapján egyértelműen leszögezhető, hogy az építtető vádlottak cselekvősege a csalás bűncselekményének a korábbi és a jelenleg hatályos Btk.-ban azonosan szabályozott tényállási elemeit maradéktalanul kimeríti (korábbi Btk.318.§ (1) bek., Btk.373.§ (1) bek.). A cselekmények elkövetése idején hatályos Btk. rendelkezései

szerint a 2012. január 1-jét megelőzően befejeződő cselekmények ekként is minősültek, azonban a cselekmények elbírálásakor hatályos Btk. alkalmazása már további törvényi rendelkezések figyelembevételét is szükségessé tette volna.

A 2011. évi LXIII. tv. 2.§-a 2012. január 1-jei hatállyal már a korábbi Btk.-ba beiktatta a költségvetési csalás bűncselekményét, melynek szabályozása a cselekmények elbírálásakor hatályos Btk.396.§-ában található. E 396.§ (1) bekezdés a) pontja értelmében, aki költségvetésbe történő befizetési kötelezettség vagy költségvetésből származó pénzeszközök vonatkozásában mást tévedésbe ejt, tévedésben tart, valótlan tartalmú nyilatkozatot tesz, vagy a valós tényt elhallgatja, és ezzel egy vagy több költségvetésnek vagyoni hátrányt okoz, e bűncselekményt megvalósítja.

A költségvetési csalás új tényállása több olyan korábbi bűncselekményt egybevonat, amely a költségvetés sérelmére történt és e körbe tartozó a csalás minden olyan esete, amely a költségvetés sérelmével jár. A költségvetési csalás bűncselekménye ekként speciális bűncselekmény a csalás bűncselekményéhez képest.

A vádlottak cselekménye a költségvetési csalás bűncselekménye törvényi tényállásában foglaltaknak maradéktalanul megfeleltethető. A csalás bűncselekménye kapcsán már elemzett megtévesztő magatartásuk eredményeként kifizetett támogatás a 12/2001. (I.31.) Korm. rendelet 1.§ (1) bekezdése értelmében a központi költségvetésből történt, ekként annak okozott vagyoni hátrányt. A kifizetett összeg vagyoni hátránykénti értékelése kétségtelen, annak „kár” mivoltát a másodfokú bíróság kimutatta, ugyanakkor a Btk.459.§ (1) bekezdés 17. pontja szerinti értelmező rendelkezés értelmében a vagyonban okozott kár a vagyoni hátrány része.

A Legfőbb Ügyészség átiratában és a Kúria nyilvános ülésén részt vett képviselője ekként helytállóan mutatott rá arra, hogy az épített vádlottak cselekménye az elbíráláskor hatályos Btk. 396.§ (1) bekezdése szerint költségvetési csalásként minősítendő, azonban a Kúria (az egyébként meg nem indokolt) (1) bekezdés c) pontjára utalással nem értett egyet, a vádlottaknak a korábban kifejtetteknek megfelelően az (1) bekezdés a) pontjában foglaltak megsértését róta fel.

A tényállásban rögzítettek szerint a vádlottak cselekményével okozott vagyoni hátrány minden esetben 500.001 és 5.000.000 forint közötti, ekként a Btk.459.§ (6) bekezdés b) pontja értelmében „nagyobb”. A Btk.396.§ (2) bekezdés a) pontja értelmében a költségvetési csalás büntetése büntett miatt 3 évig terjedő szabadságvesztés, ha a költségvetési csalás nagyobb vagyoni hátrányt okoz (szemben a Legfőbb Ügyészség által felhívott

Btk.396.§ (3) bekezdés a) pontjával).

Megállapítható ekként, hogy az építettő vádlottak cselekménye ugyanazon büntetési tétellel fenyegetett csaláskénti és költségvetési csaláskénti minősítés mellett is. Cselekményeik elbírálása egyébként is mindenben azonos, ekként a Kúria a cselekmények eltérő minősítése mellett is maradéktalanul irányadónak tekintette az alkalmazandó jog kérdéskörében a Debreceni Ítéltábla által a másodfokú ítélet 142-145. oldalán helytállónan kifejtetteket, és a vádlottak cselekménye enyhébb fenyegetettségére figyelemmel egyetértett a bűncselekmények elbírálásakor hatályos büntetőtörvény alkalmazásával.

A Kúria a kifejtettek alapján a CXLVII.r., a CXLVIII.r., a CXLIX.r., a CL.r., a CLI.r., a CLII.r., a CLIII.r., a CLIV.r., a CLV.r., a CLX.r. és a CLXI.r. vádlottak bűncselekményének minősítését érintő rendelkezését megváltoztatta, és e vádlottak csalásként értékelt cselekményét a Btk.396.§ (1) bekezdés a) pontjába ütköző és a (2) bekezdés a) pontja szerint minősülő nagyobb vagyoni hátrányt okozó költségvetési csalás büntettének minősítette.

A minősítés-változtatás a vádlottak elkövetői minőségét (tettes, társtettes), illetve a bűncselekmény stádiumait (kísérlet, befejezett bűncselekmény) nem érintik. Az e körben a Debreceni Ítéltábla által kifejtettek maradéktalanul helytállóak, miként a vádlottak cselekményének hamis magánokirat felhasználása vétségekénti minősítése is.

A Debreceni Ítéltábla másodfokú ítéletében az építettő vádlottak mindegyikét a bűnösségük megállapítása mellett megrovásban részesítette. A megrovás a Btk. rendszerében a bűnösség megállapítása mellett alkalmazható legenyhébb jogkövetkezmény, melyben a Btk.64.§ (2) bekezdése értelmében a bíróság helytelenítését fejezi ki a jogellenes cselekmény miatt, és felszólítja az elkövetőt, hogy a jövőben tartózkodjon bűncselekmény elkövetésétől. A jogkövetkezmény alkalmazását a Kúria is törvényesnek találta.

A kifejtettek alapján a Kúria a Debreceni Ítéltábla másodfokú ítéletének a CXLVII.r., a CXLVIII.r., a CXLIX.r., a CL.r., a CLI.r., a CLII.r., a CLIII.r., a CLIV.r., a CLV.r., a CLX.r. és a CLXI.r. vádlottak érintő rendelkezéseit cselekményeik minősítését érintő részében a Be.398.§ (2) bekezdése alapján a rendelkező részben foglaltak szerint megváltoztatta, a másodfokú ítélet e vádlottakat érintő további, valamint a XVIII.r. vádlottat érintő valamennyi rendelkezését - azokat törvényesnek találva - a Be.397.§-a értelmében helybenhagyta.

A Kúria harmadfokú eljárásában a vádlottak érdekében eljáró kirendelt védők közreműködésével merült fel bűnügyi költség. E bűnügyi költséget a Kúria a Be.385.§-ára figyelemmel a Be.381.§ (1) bekezdése értelmében, a Be.338.§ (1) és (3) bekezdésén alapulóan érintettségük arányában a vádlottakra terhelte.

Budapest, 2015. június 18.

Dr. Katona Sándor s.k. a tanács elnöke, Dr. Kiss Sándor s.k. előadó bíró, Dr. Jávori Tünde s.k. bíró

A Debreceni Ítéltábla Bf.I.475/2013/233. számú ítélete a Kúria Bhar.II.371/2015/35. számú ítélete folytán a XVIII. rendű, a CXLVII. rendű, a CXLVIII. rendű, a CXLIX. rendű, a CL. rendű, a CLI. rendű, a CLII. rendű, a CLIII. rendű, a CLIV. rendű, a CLV. rendű, a CLX. rendű és a CLXI. rendű vádlottakra nézve 2015. június 18. napján jogerőre emelkedett és végrehajthatóvá vált!

Budapest, 2015. június 18.

. Katona Sándor s.k.

a tanács elnöke

A kiadmány hitelével:

tisztviselő
Bné